

Бабецька І.Я.,

*к.ю.н, доцент кафедри цивільного права і процесу
ПВНЗ Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ, Україна*

Фрищин О.А.,

*магістр права МЮс-2013
ПВНЗ Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ, Україна*

ПОНЯТТЯ ЗАХИСТУ ОХОРОНЮВАНИХ ЗАКОНОМ ІНТЕРЕСІВ У ПРАВОВІДНОСИНАХ В СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Доповідь присвячена аналізу цивільно-правових аспектів захисту охоронюваних законом інтересів у правовідносинах з інтелектуальною власністю, визначено способи захисту інтересу, а також розглянуто практику захисту приватних та публічних інтересів у сфері інтелектуальної власності. Сформовані висновки і пропозиції, спрямовані на вдосконалення цивільного законодавства в зазначеній галузі.

Ключові слова: *інтерес, судовий захист, способи захисту, результат інтелектуальної діяльності, об'єкт інтелектуальної власності, цивільне законодавство.*

Вступ. Сфера інтелектуальної власності на сьогодні має досить велике значення в умовах ринкових економік, тому захист порушеного права інтелектуальної власності є досить важливим елементом у конкурентоспроможному підприємстві. Однак, при відсутності порушеного права, може виникнути порушення охоронюваного законом інтересу, що є одним із складових в сфері інтелектуальної власності.

Охоронюваний законом інтерес є окремою юридичною категорією, яка на рівні із суб'єктивним правом підлягає охороні і захисту [1].

Саме поняття «інтерес» досить складне, та має багато різних трактувань, яке розглядається з різних аспектів. Однак, компромісною можна вважати позицію, згідно з якою інтерес – це поєднання об'єктивного й суб'єктивного. Об'єктивними є положення суб'єкта (чи його стан), суб'єктивним – ідеальні рушійні сили: бажання, устремління, мотиви. Отже, інтерес це єдність вираження й прояву внутрішньої сутності суб'єкта, відображення об'єктивного світу, сукупності матеріальних і духовних цінностей людської культури а свідомості цього суб'єкта [2].

Водночас, Конституційний суд України у своєму рішенні 18-рп/2004 від 01.12.2004 року визначив ознаки «охоронюваний законом інтерес», що вживається у законах України у логічно-смысловому зв'язку з поняттям «права» (інтерес у вузькому розумінні цього слова), означає правовий феномен, який: а) виходить за межі змісту суб'єктивного права; б) є самостійним об'єктом судового захисту та інших засобів правової охорони;

в) має на меті задоволення усвідомлених індивідуальних і колективних потреб; г) не може суперечити Конституції і законам України, суспільним інтересам, загально визнаним принципам права; д) означає прагнення (не юридичну можливість) до користування у межах правового регулювання конкретним матеріальним та/або нематеріальним благом; є) розглядається як простий легітимний дозвіл, тобто такий, що не заборонений законом [3].

Аналіз наведеної вище позиції Конституційного суду України дає можливість зробити принаймі декілька аналітичних викладок. Приміром, не можна не погодитись з позицією суду, що «охоронюваний законом інтерес» як самостійний об'єкт судового захисту повинен виходити за межі змісту суб'єктивного права, адже у протилежному випадку, коли інтерес та суб'єктивне право поєднані один з одним, немає сенсу окремо казати про захист інтересу і окремо про захист суб'єктивного права. У цьому разі достатнього буде захистити суб'єктивне право, щоб автоматично захистити і той інтерес, який визначений у змісті суб'єктивного права. При поєднанні інтересу та суб'єктивного права, остання виступає правовим інструментарієм реалізації цього інтересу. Значно складніша ситуація виникає, коли інтерес є, але конкретного інструментарію у вигляді суб'єктивного права під нього немає. Саме ця ситуація і викликає найбільші проблемні моменти на практиці. І тут, можливо, слід звернути увагу, що на думку Конституційного суду України, у цивільному законодавстві, а саме у цивільному кодексі України (ст.16), начебто прописані способи захисту інтересів [5, с. 176].

Цивільний кодексу України передбачає способи судового захисту цивільних прав та інтересів. До них віднесено наступні. 1) визнання права; 2) визнання правочину недійсним; 3) припинення дії, яка порушує право; 4) відновлення становища, яке існувало до порушення; 5) примусове виконання обов'язку в натурі; 6) зміна правовідношення; 7) припинення правовідношення; 8) відшкодування збитків та інші способи відшкодування майнової шкоди; 9) відшкодування моральної (немайнової) шкоди; 10) визнання незаконними рішення, дій чи бездіяльності органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб. Суд може захистити цивільне право або інтерес іншим способом, що встановлений договором або законом чи судом у визначених законом випадках [4].

Аналіз перерахованих способів захисту каже, що якщо не всі, то принаймні, більшість з перерахованих судом способів захисту можна віднести до способів, коли інтерес захищається лише через відповідний захист суб'єктивного права, а не окремо інтересу як самостійного об'єкта захисту, що в принципі нібито і повинно було бути предметом дослідження Конституційного суду України. Г.Г. Харченко переконує, що цілком зрозуміло, що в таких способах, як припинення дії, яка порушує право; примусове виконання обов'язку в натурі; відшкодування збитків та інші способи відшкодування майнової шкоди; відшкодування моральної (немайнової) шкоди – інтерес захищається через захист відповідного суб'єктивного права: будь-то право на відшкодування збитків або примусове виконання

обов'язку в натурі – обов'язку, який, як відомо, завжди корелюється з відповідним суб'єктивним правом іншої особи тощо [5, с. 176].

Одним із прикладів захисту цивільних прав та інтересів навела канд. юрид. наук, І.В. Венедіктова, стосовно позову про визнання права в сфері інтелектуальної власності. Позов про визнання права подається у випадках, коли належне певній особі право не визнається, оскаржується іншою особою, або у випадку відсутності в неї документів, що засвідчують приналежність їй права. Тобто, метою подання цього позову є усунення невизначеності у суб'єктивному праві, належному особі, а також створення сприятливих умов для реалізації особою свого суб'єктивного права. Такі позови можуть подаватися щодо визнання права власності чи інших речових прав на певне майно (ст.392 Цивільного кодексу України), щодо визнання права авторства на твір науки, літератури, мистецтва(ст. ст. 423, 432 Цивільного кодексу України). Зазначений спосіб захисту за загальним правилом не пов'язаний з безпосереднім порушенням права особи, однак, за відсутності порушення права матиме місце порушення охоронюваного законом інтересу. Крім того цей позов також може поєднуватися з іншими позовами, наприклад, щодо вимог про захист права власності з віндикаційним, негативним позовом або з позовом про виключення майна з опису або звільнення з-під арешту [1].

Висновок. Аналізуючи вищенаведене, можна підсумувати, що захист інтересів у правовідносинах з інтелектуальною власністю, є досить складним елементом. Оскільки завжди варто враховувати, що при відсутності порушеного права, може бути порушення охоронюваного законом інтересу.

Захист інтересів у правовідносинах з інтелектуальною власністю потребує більш детального вивчення, оскільки саме поняття «інтерес» є досить складним, та має багато трактувань, а більш детальне вивчення даного поняття в правовідносинах з інтелектуальною власністю дасть можливість не тільки узагальнити саме поняття, а й дасть поштовх для більш детального трактування.

Список використаних джерел:

1. Венедіктова І. В. Цивільно-правові способи захисту охоронюваних законом інтересів [Електронний ресурс] / І. В. Венедіктова // Форум права. – 2011. – № 2. – С. 121–126. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2011-2/11vivozi.pdf>.

2. Захист охоронюваних законом інтересів у цивільному праві: монографія / І. В. Венедіктова. – К.: Юрінком Інтер, 2014. – 228 с.

3. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення окремих положень частини першої статті 4 Цивільного процесуального кодексу України (справа про охоронюваний законом інтерес) Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v018p710-04>.

4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 435. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

5. Харченко Г. Г. Правова проблематика захисту інтересу у цивільному праві України [Електронний ресурс] / Г. Г. Харченко // Проблеми цивільного та підприємницького права в Україні. – 2011. – № 1. – С. 175–179. – Режим доступу: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2011_1/175.pdf.

Статья посвящена анализу гражданско-правовых аспектов защиты охраняемых законом интересов в правоотношениях с интеллектуальной собственностью, определены способы защиты интереса, а также рассмотрена практика защиты частных и публичных интересов в сфере интеллектуальной собственности. Сформулированы выводы и предложения, направленных на совершенствование гражданского законодательства в указанной области.

Ключевые слова: *интерес, судебная защита, способы защиты, результат интеллектуальной деятельности, объект интеллектуальной собственности, гражданское законодательство.*

In the article are considered the civil aspects of the protection of interests protected by law in legal relations with intellectual property, defines ways of protecting interests, as well as the practice of protecting private and public interests in the field of intellectual property. Conducted conclusions and proposals aimed at improving the civil law in the industry.

Keywords: *interest, judicial protection, methods of protection, the result of intellectual activity, object of intellectual property, civil law.*

Ломакина А.А.,
кандидат юридических наук,
помощник адвоката,
г. Днепр, Украина.

ПРЕСТУПЛЕНИЯ ПРОТИВ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ: ОБЪЁМ И СОДЕРЖАНИЕ ПОНЯТИЯ

В сообщении исследуются признаки преступления против интеллектуальной собственности, формулируется определение, его объём и содержание. Предлагаются выводы и рекомендации.

Ключевые слова: *преступление, интеллектуальная собственность, преступление против интеллектуальной собственности, объектом интеллектуальной собственности.*

Вступление. Основной Закон Украины гарантирует гражданам свободу литературного, художественного, научного и технического творчества,